

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti
ve
İran Cumhuriyeti Hükümeti
Arasında
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve
Korunmasına İlişkin
Anlaşma

ÖNSÖZ

Bundan böyle "Akit Taraflar" olarak anılacak olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İran Cumhuriyeti Hükümeti;

Her iki Devletin karşılıklı yararına olması açısından ekonomik işbirliğini arttırmak arzusu ile;

Ekonomik kaynaklarını ve potansiyel olanaklarını yatırım alanında kullanmak ve bir Akit Taraf yatırımcısının diğer Akit Tarafın ülkesindeki yatırımları için uygun koşullar yaratmak ve idame ettirmek niyetiyle;

Bir Akit Taraf yatırımcısının diğer Akit Tarafın ülkesindeki yatırımlarının teşviki ve korunması ihtiyacını kabul ederek;

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır :

MADDE 1
TANIMLAR

İşbu Anlaşmanın amaçları bakımından, aşağıdaki terimler aşağıda belirlenen anlamı taşıyacaktır.

1. "Yatırım" terimi, bir Akit Taraf yatırımcısının diğer Akit Tarafın (bundan böyle ev sahibi Akit Taraf olarak anılacaktır) ülkesinde bu ülkenin kanunları ve nizamlarına uygun olarak her türlü mal veya kıymetlere yaptığı yatırımları ve sınırlayıcı olmamakla beraber özellikle aşağıdakileri kapsar:

(a) taşınır ve taşınmaz mallar, aynı zamanda bunlarla ilgili haklar;

(b) hisse senetleri, sermaye hisseleri veya şirketlere katılımın diğer şekilleri;

(c) yeniden yatırımda kullanılan gelirler, bir yatırımla ilgili para veya herhangi bir ifaya bağlı, ekonomik değeri olan her türlü haklar;

(d) patent, faydalı modeller, sınai tasarım veya modeller, ticarî markalar ve isimler, know-how ve peştemaliye gibi sınai ve fikrî mülkiyet hakları;

(e) doğal kaynakların aranması, çıkarılması ve işletilmesine ilişkin haklar.

2. "Yatırımcı" terimi her bir Akit Taraf için, diğer Akit Tarafın ülkesinde yatırım yapan aşağıdaki kişileri ifade eder:

(a) Akit Tarafların kanunlarına göre vatandaşı olarak kabul edilen gerçek kişiler;

(b) ev sahibi Akit Tarafın yetkili makamlarınca kabul edilmiş olması koşulu ile, her bir Akit Tarafın yürürlükteki hukukuna göre kurulmuş ve oluşturulmuş, merkezleri ve gerçek ekonomik faaliyetleri bu Tarafın ülkesinde bulunan tüzel kişiler, şirketler veya ticarî birlikler.

3. "Gelirler" terimi, bir yatırımdan elde edilen kâr, temettüleri, royalti ve ücretler gibi tutarları ifade eder.

MADDE 2
ANLAŞMANIN UYGULANABİLİRLİĞİ

Bu Anlaşma yalnızca ev sahibi Akit Tarafın yetkili makamlarınca onaylanan yatırımlara uygulanacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti yetkili makamı Hazine Müsteşarlığı Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü (YSGM)'dür.
Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü

İnönü Bulvarı 06510 Balgat

Ankara/TÜRKİYE

İran İslami Cumhuriyeti yetkili makamı İran Yatırım, Ekonomik ve Teknik Yardım Örgütü (O.I.E.T.A.I.)'dür.

İran Yatırım, Ekonomik ve Teknik Yardım Örgütü

(O.I.E.T.A.I.)

15th Khordad Square

Tahran/İRAN

MADDE 3
YATIRIMLARIN TEŞVİKİ VE KABULÜ

1. Her bir Akit Taraf, kendi yatırımcısının diğer Akit Tarafın ülkesinde yatırım yapmasını teşvik edecek ve uygun koşulları yaratacaktır.

2. Her bir Akit Taraf, diğer Akit Tarafın yatırımcısının kendi ülkesinde yatırım yapmasını teşvik edecek ve uygun koşulları yaratacaktır.

3. Her bir Akit Taraf kendi ülkesinde, diğer Akit Taraf yatırımcılarının yatırımlarını kendi kanun ve nizamlarına göre, herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarının yatırımlarından daha az elverişli olmayan koşullarda, kabul eder.

4. Bir yatırımın kabulünden sonra her bir Akit Taraf yapılacak olan yatırımın uygun biçimde gerçekleşmesi için kendi kanun ve nizamları gereğince gerekli olan bütün izinleri verecektir.

MADDE 4

YATIRIMLARIN KORUNMASI

1. Bir Akit Taraf yatırımcısının, diğer Akit Tarafın ülkesinde bulunan yatırımları diğer Akit Taraftaki tam yasal korumayı ve adil muameleyi elde edecek ve bu diğer Akit Tarafın yatırımcılarından veya karşılaştırılabilir koşullardaki herhangi bir üçüncü ülke yatırımcısının yatırımlarına uygulanan daha az elverişli bir uygulamaya maruz bırakılmayacaktır.

2. Bir Akit Taraf, herhangi bir üçüncü ülkenin bir veya daha fazla yatırımcısına mevcut veya ileride tahsis edilecek bir serbest ticaret bölgesi anlaşması, gümrük birliği, ortak pazar veya benzeri bir bölgesel organizasyon ve/veya bir çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması veya vergilendirme ile ilgili herhangi bir diğer anlaşmadan kaynaklanan özel hakları uygularsa, bu hakları ve avantajları diğer Akit Tarafın yatırımcılarına uygulamak zorunda değildir.

MADDE 5

DAHA LEHTE HÜKÜMLER

Mevcut Anlaşmada açıklanan koşullara bakılmaksızın her bir Akit Tarafın diğer Akit Tarafın bir yatırımcısı ile uzlaşmaya varmış olduğu veya olabileceği daha lehte hükümler uygulanır.

MADDE 6

KAMULAŞTIRMA VE TAZMİNAT

1. Akit Taraflardan birisinin yatırımcısına ait yatırımlar diğer Akit Taraf tarafından kamu yararı amacıyla, yürürlükteki hukuka uygun olarak, ayrımcı olmayan bir şekilde ve hemen ve etkin tazminat ödenmesi durumu hariç kamulaştırılmayacak, millileştirilmeyecek veya benzeri uygulamalara maruz kalmayacaktır.

2. Tazminatın miktarı, yatırımın kamulaştırma, millileştirme ya da müsadere fiilinin yapılmasından ya da öğrenilmesinden hemen önceki değerine eşit olacaktır.

MADDE 7

ZARARLAR

Akit Taraflardan birinin, yatırımları diğer Akit Tarafın ülkesinde askerî çatışma, ihtilâl veya benzeri seferberlik hali nedeniyle zarara uğrayan yatırımcıları, diğer Akit Tarafça kendi yatırımcısına veya herhangi bir üçüncü ülke yatırımcısına yapılan muameleden daha az elverişli olmayacak bir muameleye tâbi tutulacaktır.

MADDE 8

ÜLKESİNE İADE VE TRANSFERLER

1. Herbir Akit Taraf, bu Anlaşmaya tâbi yatırımlarla ilgili ülkesine iade ve transferlerin serbestçe ve gecikme olmaksızın yapılmasına iyi niyetle izin verecektir. Bu transferler aşağıdakileri içerir:

(a) hasılatlar;

(b) yatırımın tamamının veya bir kısmının satış veya tasfiye bedeli;

(c) teknoloji anlaşmalarının transferi ile ilgili royaltiler ve ücretleri;

(d) 6 ncı ve 7 nci maddelere uygun olarak ödenen meblağlar;

(e) ilgili yatırım faaliyeti için kullanılmış olması koşulu ile bir yatırıma ilişkin kredi taksitleri;

(f) bir yatırımla ilgili yazılı çalışma izni bulunan bir Akit Taraf vatandaşı tarafından diğer Akit Tarafın ülkesinde elde edilen aylık maaş, ücret ve diğer gelirleri;

(g) bir yatırıma ilişkin bir uyumsuzlıktan kaynaklanan ödemeler.

2. Bu maddede bahsedilen transfer mekanizması üzerinde yatırımcı ile başka bir anlaşmaya varılmadıkça transferler, transfer tarihinde yürürlükte olan kambiyo rejimine uygun olarak geçerli döviz kuru üzerinden ve konvertibl bir para ile gerçekleştirilecektir.

MADDE 9

HALEFİYET

1. Bir Akit Taraf veya onun tespit ettiği acenta bir yatırımcıya ticarî olmayan risklere karşı, bir sigorta veya garanti anlaşması gereğince yapılan bir ödeme ile ilişkili olarak halef olursa;

(a) bu halefiyet diğer Akit Tarafça kabul edilecektir;

(b) halef, yatırımcının kullanmaya yetkili olabileceği haklar dışında, herhangi bir hakkı kullanmaya yetkili olmayacaktır.

(c) ev sahibi Akit Taraf ile halef arasında çıkabilecek uyuşmazlıklar, işbu Anlaşmanın 11. Maddesindeki hükümlere uygun olarak çözümlenecektir.

MADDE 10

TAAHHÜTLERİN YERİNE GETİRİLMESİ

Her bir Akit Taraf, diğer Akit Tarafın yatırımcısı ile ilgili olarak bu Anlaşma ile kabul ettiği taahhütlerin yerine getirileceğini garanti eder.

MADDE 11

BİR AKİT TARAF ile DİĞER AKİT TARAF YATIRIMCISI ARASINDA ÇIKAN UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

1. Bir Akit Taraf ile bu Akit Tarafın ülkesinde yatırım yapan diğer Akit Tarafın bir veya daha fazla yatırımcısının yatırımları ile ilgili bir uyuşmazlık doğması halinde, ülkesinde yatırım yapılan Akit Taraf ve yatırımcı(lar) uyuşmazlığı, müzakere ve istişare yollarıyla dostça çözmeye gayret sarfedeceklerdir.

2. Ülkesinde yatırım yapılan Akit Taraf ve yatırımcı(lar)ın uyuşmazlığı, bir Tarafın diğerine gönderdiği bildirim tarihinden itibaren altı ay içinde çözememeleri halinde, uyuşmazlıkların çözümü için, yatırımcının talebi üzerine;

(a) Yatırım yapıldığı Akit Tarafın yetkili mahkemelerine veya kendi kanunları ve nizamları gereğince;

(b) Aşağıdaki şekilde, bu maksatla kurulan üç üyeli bir tahkim kuruluna başvurabilirler:

Uyuşmazlığı tahkime götürmek isteyen taraf, diğer Tarafa göndereceği yazılı bir bildirim yoluyla bir hakem tayin edecektir. Diğer Taraf bahsi geçen bildirim alındığı tarihten itibaren altmış gün içinde bir hakem tespit edecek ve tespit edilen hakemler son hakemin tespit tarihinden itibaren altmış gün içinde üçüncü bir hakem tespit edecektir. Taraflardan herbirinin yukarıda belirtilen süre içerisinde kendi hakemini tespit edememesi veya tespit edilen hakemlerin üçüncü hakem üzerinde uzlaşmaya varamaması durumunda, taraflardan herbiri, duruma göre, hakem tespit edemeyen ülkenin hakemini veya üçüncü hakemi tespit etmesi için Uluslararası Ticaret Odası'nın Uluslararası Tahkim Kuruluna talepte bulunabilir. Her durumda da üçüncü hakem her iki Akit Taraf ile de diplomatik ilişkileri bulunan bir ülkenin vatandaşları arasından tayin edilir.

3. Tahkim Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL)'nun tahkim kurallarına uygun olarak yürütülür.

4. Tarafların konu üzerinde anlaşmaları hali saklı kalmak üzere, öncelikle ülkesinde yatırım yapılan tarafın yetkili mahkemelerine götürülen uyuşmazlıklar için, dava devam ettiği sürece tahkim yoluna gidilemez ve nihai kararın verilmesi durumunda tahkime götürülemez.

5. Ulusal mahkemelerin hakeme gönderilen herhangi bir uyuşmazlık üzerinde yargı yetkisi olmayacaktır. Bununla birlikte, bu paragraftaki hükümler, kazanan Tarafın ulusal mahkemelerin önünde, hakem kararlarının uygulanmasını talep etmesine engel teşkil etmez.

6. Tahkim Kurulu kararları uyuşmazlığın tarafları için nihai ve bağlayıcıdır.

MADDE 12

AKİT TARAFLAR ARASINDAKİ UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMLENMESİ

1. İşbu Anlaşmanın yorumu ve uygulanması ile ilgili olarak Akit Taraflar arasında doğacak bütün uyuşmazlıklar, öncelikle dostane istişareler yoluyla çözülecektir. Uyuşmazlıklar(lar), uyuşmazlık(lar)'ın ortaya çıktığı tarihten itibaren 6 ay içinde istişareler yoluyla çözüme kavuşturulamazsa, Akit Tarafların herbiri uyuşmazlığı kendi kanun ve nizamlarına uygun olarak, ikisi Akit Taraflarca ve üçüncüsü hakemlerce tayin edilen hakemlerden oluşan, üç üyeli bir tahkim kuruluna diğer tarafa bir bildirim göndererek sunabilir.

Uyuşmazlığın hakeme sunulması halinde, Akit Tarafların herbiri bildirim alınışından itibaren altmış gün içerisinde bir hakem tayin edecektir ve Akit Taraflarca tayin edilen hakemler son hakemin tayin edilmişinden itibaren altmış gün içerisinde başkan tayin edecektir. Akit Taraflardan herhangi birinin hakem tayin edememesi veya tayin edilen hakemlerin yukarıda belirtilen süreler içinde başkan tayin etme konusunda uzlaşmaya varamaması durumunda Akit Tarafların herbiri Uluslararası Adalet Divanı'nın başkanından, duruma göre, hakem tayin edemeyen Tarafın hakemini ya da başkanı tayin etmesini isteyebilir. Bununla birlikte, başkanın, tahkim sırasında Akit Tarafların ikisi ile de diplomatik ilişkileri olan bir ülkenin vatandaşı olması zorunlu olacaktır.

2. Başkanın, Uluslararası Adalet Divanı'na atanması halinde, Uluslararası Adalet Divanı Başkanının sözkonusu görevi yerine getirmesinde engel bulunuyorsa, ya da Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise, bu atama Uluslararası Adalet Divanı Başkan Yardımcısı tarafından yapılacaktır. Eğer Başkan Yardımcısının da sözkonusu görevi yerine getirmesine bir engel bulunuyorsa, ya da Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise, bu atama sözü edilen Adalet Divanı'nın en kıdemli ve Taraflardan birinin vatandaşı olmayan bir üyesi tarafından yapılacaktır.

3. Akit Tarafların uzlaştığı diğer hükümlere uygun olarak, tahkim kurulu tahkimin yerini ve usulünü tespit edecektir. Tahkim usulü üzerinde böyle bir uzlaşma yoksa Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL)'nin tahkim usullü kuralları uygulanabilir kurallar olarak kullanılacaktır.

4. Tahkim Kurulunun kararları Akit Taraflar açısından bağlayıcı olacaktır.

MADDE 13 **ANLAŞMANIN GEÇERLİLİĞİ**

1. İşbu Anlaşma her Akit Tarafın yetkili makamlarınca kendi kanun ve nizamlarına uygun olarak onaylanacaktır.

2. İşbu Anlaşma, Akit Tarafların, ilgili kanun ve nizamlarına uygun olarak Anlaşmanın yürürlüğe girdiğine ilişkin son bildirim tarihinden 30 gün sonra 10 yıllık bir süre için yürürlüğe girecektir. Sözkonusu sürenin bitiminden sonra, işbu Anlaşma Akit Taraflardan birisinin diğer Akit Tarafa bu anlaşmanın bitimi veya sona ermesinden altı ay önce yazılı bir bildirimde bulunmadıkça yürürlükte kalacaktır.

3. İşbu Anlaşmanın sona erdiği tarihten önce yapılan veya iktisap edilen yatırımlarla ilgili olarak, işbu Anlaşmanın tüm diğer maddelerinin koşulları, sona erme tarihinden itibaren ilave bir on yıl süre ile geçerli olacaktır.

İşbu Anlaşma Hükümetlerince tam yetkili kılınmış aşağıda imzası bulunanlarca imzalanmıştır.

Ankara'da 19 Aralık 1996 tarihinde, Türkçe, Farsça ve İngilizce dillerinde ve her metin aynı derecede geçerli olmak üzere ikişer metin olarak akdedilmiştir. Yorumda farklılık halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti Adına

İran İslam Cumhuriyeti
Hükümeti Adına

PROTOKOL

İran İslam Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının imzalanması sırasında, Akit Taraflar işbu Anlaşmanın ayrılmaz bir parçasını oluşturduğu varsayılacak aşağıdaki madde üzerinde de anlaşmışlardır:

1996 yılı Aralık ayının 19. günü, işbu Anlaşmanın yalnızca İngilizce metni Ankara'da imzalanmaktadır. Farsi ve Türkçe metinler, diplomatik kanallar vasıtasıyla, imza tarihinden başlayarak üç ay içinde Akit Taraflarca sağlanacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti Adına

İran İslam Cumhuriyeti
Hükümeti Adına